

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izjava vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta šte. 5, sprejemna naročnina, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petlitrste za enkrat 18 vin, ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala namazila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petlitrsta 24 vin, izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Nemčija ugodila Ameriki.

Nemški odgovor Severni Ameriki.

Zadnji četrtik, dne 4. maja, je izročila nemška vlada severnoameriškega veleposlaniku v Berlinu svoj odgovor na grožnjo predsednika Wilsona, da pretrga z Nemčijo prijateljske zveze, ako ne sprejme načina svojega bojevanja s podmorskimi čolni.

Nemčija je Ameriki odgovorila, da se načeloma ne more odpovedati uporabi podmorskih čolnov proti trgovskim ladjam, pač pa je ukazala poveljnikom svojih podmornic, da morajo v bodoče postopati po predpisih mednarodnega prava in da ne smejo uničevati trgovskih ladij brez svarila in ne da bi rešili na njih se nahajajoče ljudi, izvzemši ako bi se ladje upirale ali pa skušale bežati.

Nemški odgovor torej ne razločuje več v tem oziru med oboroženimi in neoboroženimi, niti med nepristranskimi in sovražnimi trgovskimi ladjami, pač pa veže svoje milo stališče na neolthodni predpogoj, da se Anglija odreče svojemu, mednarodnemu pravu nasprotujočemu postopanju, s katerim hoče Nemčijo izstradati. Nemčija je torej pripravljena ustreči v bistvenem severnoameriškim željam, toda ker je način njenega podmorskega bojevanja le sredstvo silobranja proti angleškemu bojevanju, mora biti tudi opustitev tega načina odvisna od opustitve angleškega izstradalnega postopanja.

Iz odgovora je jasno, da Nemčija ne želi vojske z Ameriko. Sedaj je le vprašanje, kako bo zadovoljil odgovor v Ameriki.

Po ustaji na Irskem.

Irec prav posebno ljubi svojo domovino. Nek angleški pisatelj pravi, da kadar Irec zapusti svojo domačo grudo in se preseli v Ameriko, si nabaše v svojem domačem kraju irske prsti, jo zaveže v culice in jo ponese seboj v novo domovino. Ko si v tuji ustanovi nov dom, dene irsko prst v posebno posodo in v njo zasadi irske cvetlice. Ob tej posodi pa

večkrat pokleka in moli za srečo in svobodo svoje nesrečne domovine.

Tako vroče ljubi Irec svojo Irsko, katero so Angleži, kakor smo že v zadnjem „Slovenskem Gospodarju“ pisali, skoro popolnoma zaslužili. Ni torej čuda, da iz ljubezni do svoje domovine mirna irska kri večkrat zavre in se deli irskega naroda uprejo oholim zatiralcem — Angležem.

Sedanja ustaja, ki je trajala od 24. aprila do 1. maja, je udušena. Irski je sedaj zopet pod angleško vojaško silo; ustaše je vojaštvo polovilo in več voditeljev je že bilo obsojenih na smrt, nekateri med njimi že celo ustreljeni. Po Irskem hodijo vojaški oddelki od vasi do vasi in iščejo pri Ircih orožja. Kdor prostovoljno ne odda svoje puške, ga smatrajo za ustaša. Ustašem se zapleni vse njihovo premočje in nepremično premoženje. Anglež se še na ubogo družino ne ozira, ampak jo vrže na cesto.

Mesto Dublin, kjer je bilo središče upora, je zelo upostošeno. Blizu 200 hiš je uničenih po požaru ali drugače poškodovanih. Po končani ustaji so po ulicah pobrali ranjence, katerih je bilo več stotin. Že drugi dan je od teh umrlo v bolnišnicah 166 vojakov in 22 upornikov. Koliko pa znašajo skupne žrtve, se menda nikdar ne bo izvedelo.

Da je ustaja tako hitro in za Irce neugodno izpadla, se navaja več vzrokov. Prvi in poglavitni vzrok je angleška vojaška sila, ki je bila hitro po izbruhu upora na lieu mesta, ker so uporniki pozabili prerezati poleg brzojavnih tudi telefonske žice in je tako vojaška oblast lahko takoj poklicala vojaštvo na pomoč. Drugi vzrok je: pomanjkanje uspešnih priprav na strani upornikov. Voditelja upornikov lorda Casementa so Angleži z njegovo ladjo in orožjem v red, ki ga je hotel utihotapiti na Irsko, že na morju ujeli. Tretji vzrok pa je needinost med Irci. Na Irskem sta dve stranki. Irski narodna stranka, katere je odločna nasprotnica ustaje, hoče pridobiti Irski svobodo ustavnim putem in se bori v angleškem državnem zboru že več let za takozvano „homerule“-postavo, po kateri bi Irski zopet dobila svojo lastno samoupravo. Velika večina irskega ljudstva, predvsem izrecno katoliški Irci, so navdušeni člani narod-

ne stranke in odločni nasprotniki oborožene ustaje. Del Ircev pa si je ustanovil organizacijo „Sinn-Fein“, katere je že več let organizirala upor, zbirala med bogatimi Irci v Ameriki denar in čakala ugodnega trenutka, da udari po tiranskih Angležih. Sedaj, ko ima Anglija večino svojega vojaštva na raznih bojiščih, so „Sinn-Feinovi“ smatrali za ugodni trenotek in so udarili, žal da neuspešno. Na tisoče navdušenih Ircev je sedaj po angleških ječah, kjer čakajo na obsodbo. Irski narod sicer z ustajo ni dosegel zaželjene svobode, a pokazal vendar je, da še živi in da še po več sto letih angleškega suženjstva ni izgubil upanja na svojo svobodo.

Irski minister Birrel, kateremu so Angleži očitali, da je vedel, da se pripravlja ustaja, a se za njo ni mnogo zmenil, je odstopil. Na njegovo mesto je imenovan prejšnji angleški minister za naselbine Harcourt.

Novejša poročila pravijo, da so Angleži pobite in postreljene Irce kar brez rakev, zavite v posebne halje, zagrebli v zemljo. Do 7. maja so tako pokopali 112 oseb, med njimi 20 žensk.

Nekaj o naši mornarici.

Kontreadmiral Aleksander Hansa, poveljnik onega brodograja, ki se je zmagovalno udeležilo naših bojov proti Lovčenu, se je izrazil nekemu poročevalcu, da odkar so se končali boji proti Lovčenu, vlada popolni mir, izvzemši slučaje, da odbijemo manjša podjetja, katerih se večinoma udeležujejo naša letala in podmorski čolni. Zdi se, da je izgubil sovražnik popolnoma ofenzivni (napadalni) duh. V začetku so se gibal le Francozi. Od novembra 1914 pa, ko so se pokazale pred Kotorom francoske ladje in so mogle komaj rešiti svojo oklopno križarko „Waldeck-Rousseau“, da se ni potopila, se niso nič več pokazali. Kakor vemo, so se odslej zadrževali v južnem Jadranskem morju. Odkar je torpediral naš podmorski čoln „Štev. 12“ francosko ladjo „Courbet“, niso prišli Francozi nič več v severno Jadransko morje. Kasneje so podvzeli le manjše izlete s podmorskimi čolni, ali po izgubi svojega podmorskega čolna „Curie“ so postali zelo previdni.

Ko nam je napovedala Italija vojsko, smo mislili, da bo pričel sovražnik z ofenzivo na morju. Mi

Ali bo takrat minila vojska, ko bo se ta grozeč velikaš odpravil naprej, da izgine s pozorišča?

Prosim, vozno karto v Jeruzalem!

S—, Zdaj so še seveda redki, ki si na ta način kupujejo vozni listek. Ko neha vojska, bo pa tudi to slišati večkrat. Nedavno je naznanil naš list, da ovirata vožnjo do Jeruzalema po suhem še dve gori — Taver (Tauros) in Aman (Amanos) v Mali Aziji. Sedaj pa izvemo, da je amansko gorovje že premagano. Dne 1. februarja t. l. se je otvorila ta proga in sicer kot ozkotirna železnica. Ostane še tedaj samo taversko gorovje, kjer še mogoče v dveh letih ne bo izgotovljena železnica. Sicer je manjka tu samo še 37 do 38 km. Pa težave so velike. Na tej taverski progi je n. pr. na progi 13 km 17 predorov, ki so dolgi 8390 m. Zato gre delo tako počasi naprej. Kdor bi hotel tedaj potovati v letih 1916 ali 1917 po suhem v Jeruzalem, bi moral potovati čez Taver peš ali z navadnim vozom v rojstno mesto sv. Pavla, Tars. Teh 37 do 38 km ni nikaka ovira.

Koliko pa stane, prosim, vozna karta v Jeruzalem? Tudi na to se že lahko odgovori. Od začetka se nam je voziti z balkanskim

LISTEK.

Zvezdnato nebo.

Lepo zimske prikazni nočnega neba so že izginile. Zvezdnato nebo nam kaže precej izpremenjeno lice. Če hočemo najti zvečer Severno zvezdo, je že to nekaj novega. Veliki voz stoji namreč narobe proti zimskemu stališču, kakor da bi bil preobrnjen. Tudi je višje kakor Severnica. Če tedaj hočemo najti Severnico s pomočjo Velikega voza, moramo podaljšati črto od zadnjih dveh koles 5-krat navzdol, dokler ne prideš do precej svetle zvezde, ki je prva zvezda pri ojesu Malega voza. Stališče Velikega voza je po priliki tako:

Zadnji kolesi
Severnica

Oblika Malega voza pa je:
S pomočjo Velikega voza se lahko najdeš zdaj najlepšo zvezdo na izhodnem nebu. Oje Velikega voza kaže proti izhodu. Dolžino tega ojesa prenesi trikrat naprej proti izhodu v isti zakrivljeni smeri, kakor je zakrivljeno oje, tedaj prideš do svetlo-rudeče zvezde na izhodu, visoko zgoraj na nebu, ki se imenuje Arktur. Barve je rudeče kot Mart.

Najbolj značilne in zanimive zvezde so pa sedaj na zahodu. Tam je te dni izginil Orion s svojimi „Kosci“ itd. Nazadnje je vzel slovo zeleni Sijirij. Pač pa najdeš zdaj na zahodnem nebu največjo zvezdo Večernico ali Venero. S pomočjo Venero lahko najdeš več drugih zvezd. Ker se nam piše, naj bi natanko označili, kako je najti katero zvezdo, zato hočemo tudi to bolj obširno povedati. Merilo naj bo dolžina ojesa (3 zvezde) Velikega voza. Od Venero je v dvojni dolžini ojesa proti levi navzgor velika zvezda na samem z imenom Saturn. Od Venero pa desno malo navzgor v trikratni dolžini ojesa je svetla zvezda, ki se imenuje Kapela v ozvezdju „Velikega voznika.“ Od Venero na levo skor v isti višini je v blizu štirikratni dolžini ojesa večja zvezda „Prokyon.“

Od Saturna navzgor sta v dvojni dolžini ojesa Kastor in Poluks, dve svetli zvezdi, ki sta druga poleg druge v razdalji polovice ojesa. Od Prokyona v pravem kotu s črto proti Saturnu na levo navzgor je krvavo-rudeči „Mart“, zvezda, ki ima ime po poganskem bogu vojske, Martu. Mart je zdaj v bližini več lepih zvezd, ozvezdje Leva, v katerem se imenuje najsvetlejša zvezda spodaj Regulus. Mart je v zimskem času začel izhajati globoko spodaj na izhodnem nebu. Zdaj je prišel že tako daleč, da izhaja visoko zgoraj na nebu, pa vendar le že na zapadni strani. Blizu se tedaj zapnu.